

I denne spalten inviteres leserne til å sende inn fortellinger om personlige erfaringer med psykisk helsearbeid som bruker, pårørende og/eller fagperson

Mikrofonen i øredobben

Merete Nesset

forfatter, filmskaper og aktivist
meretesmetode@gmail.com

Alle heter Eva her. Men det er jeg som er Eva. Alle kvinners mor. Menneskehetens mor. Urmoderen. Mater Oceaniensis. Steget opp fra det våte element i evolusjonens navn for å spre mine gener og gjøre jorda fruktbar. Fukt å pelle, elle, melle, rygg i rann, to i spann, over bekken etter vann, skipet går, nå er det vår, nei, det er jo faen meg vinter, eller er det høst? Som du høster skal du så. Nei, omvendt! Er jeg omvendt? Frelst? Herregud, nei! Ikke si at jeg er frelst? Å, hjelpes meg, hun gamle dama med tøflene heter ikke Eva. Hun heter fru Gude, og ærlig talt er det litt overkill at det står Tiedemann på røykpakka hennes. Hun spiller godt, det skal hun ha. Eller kanskje de har kidnappet henne også. Kanskje det bare er fru Gude og jeg som ikke skjønner konseptet? Vaktmesteren kommer snart og redder hele showet. Og så kommer Dan, og så er alt bare en jævlig dårlig spøk som de skal vise på julebordet i TV 2. Eller skal de sende det på TV? Live? Seriøst? Jeg skjønner ingen ting. Hvem har rappa hukommelsen min? Finn Finn!

Jeg er innesperra på et sted der ingen skjønner hva jeg sier. De forteller meg det hele tida: – Nå skjønner jeg ikke hva du sier, sier de. Jeg som er så redd fra før, blir enda reddere når de sier sånn. Det er ikke så rart at

de ikke skjønner; jeg skjønner jo ikke hva jeg sier, jeg heller. Jeg skjønner ikke hva jeg tenker engang, det går altfor fort. Det er en test. De slipper meg ut når jeg har knekt koden. Det må være en kode, ikke sant det må være en kode? Kode, klode, mode, rode, rode i mold, møggerdång, møggerdångdæsse. Alle fugler, små de er, ingen kom tilbake. Er linerla reist, eller er hun kommet? Av jord er du kommet. Hey, er noen død? Har ikke jeg akkurat født? Er jeg i fengsel? Er unga mine døde? Har jeg tatt livet av barna mine? Stopp! Mopp, topp, blipp, blopp, hopp, hopp, hopp, hopp! Hopp, sier de når de mener heia, på skirenn. I utlandet. Jeg vet ikke i hvilket land de sier hopp når de mener heia, men når det er sending fra skirenn, så roper de det hele tida, hopp, hopp, hopp! Heia, heia, heia! Heia Heiabakken. Den er vanvittig bratt, den bakken. Jeg har spydd der en gang. Heia, heia! Jeg vil spy nå. Kaste opp alle rimene. Men dette er ikke Heiabakken, dette er Vinderen. Og her spyr vi ikke, her oppfører vi oss dannet. Her flagges det ikke på første mai. Men *vi* flagger. Og naboen klipper imaginært gress med motorklipper som protest. Som om vi brydde oss. Er det lenge til første mai? Jeg må spørre Eva. Alle Evaene her er på husmorferie. Men ikke jeg. Jeg er nemlig utsatt for et komplott. På TV i beste sendetid. Og jeg er

ikke på jobb. Men castingen imponerer. De kunne lurt meg, for å si det sånn. Et genialt konsept. Smil til det skjulte, gå hjem og vogg!

Det banker på døra. Eva stikker hodet inn.

– *Du har besøk!*

Hæ? Har jeg besøk? Jøss. Hvem kommer hit frivillig? Ingen besøker meg. Det er sikkert en student. En som skal studere galskap. Meg. Jeg er skikkelig gæærn. Klin kokos. Kokosnøtt. Skjønner ikke det spøtt. Sprøtt, trøtt, nei, trøtt er jeg i alle fall ikke, jeg er lys våken. Eller kanskje jeg drømmer? Ja! Det må være sånn det henger sammen. Jeg drømmer.

– *Hei, e det du så e ho Merete?*

Det trer ei amasone inn i rommet. Ja, ikke at hun ser spesielt krigersk ut, altså. Tvert imot. Men denne dama ville jeg gått i krigen med. Dette kan ikke være en drøm, det må ikke være en drøm, dama har værsågod å være virkelig. Jeg ser det med en gang, hun er ikke en av dem. Feiende flott, flagrende gevanter, fargesprakende som nordlyset. Tonen fra nord. Fabelaktig! Og ikke bare låter hun bra, hun gir meg noe å se på, også. Endelig.

Rommet jeg sitter i, er strippa for synsinntrykk. Ikke et bilde, ikke et speil, ikke en gardin. Nakne, hvite vegger. Jeg ville under andre omstendigheter si at veggene har behov for et strøk maling, men siden murrussavflassinga oppunder taket er det eneste det går an å feste blikket på, tror jeg det er best å la være å pusse opp. Det er gitter foran vinduet. En kvist skraper kontinuerlig mot glassruta. Det må sitte noen under der som spiller vind, for den kvisten skraper

unaturlig mye. Noen gjør det med vilje, de prøver å forvirre meg enda mer. Det er en del av spillet. Ja, for jeg er med i et spill, jeg bare aner ikke hva reglene er, eller hvordan man vinner. Men nå er redningen kommet. Hun har til og med turkis neglelakk. Dette lover bra.

– *Hei! Ja, det er jeg som er Merete. Eller Eva. Eller Gerda. Først var jeg Gerda. Og så Eva. Men så ble jeg Merete igjen. Eva var bare dekknavnet, for alle heter Eva her. When in Rome, you know. Så ja. Merete her. Hei. Hvem er du?*

Eva går, og lukker døra bak gjesten som står der og ser på meg og smiler. Hun er trygg. Hel ved. Jeg ser sånt. Hun må være programleder. Selvfølgelig er hun programleder. Vi håndhilser.

– *Ann-Rita heite æ.*

Hun heller balsam inn i ørene mine. Kan hun flytte inn her og prate hele tida? Så slipper jeg å holde på med alle disse ordene jeg ikke har kontroll på. Det var en god idé. En av de bedre. Det renner inn med ideer hele tida, og jeg får ikke noe å skrive på, og jeg husker jo ingen ting, så alle de gode ideene forsvinner før jeg får tenkt dem ferdig. Det er helt forjævelig at alle de gode ideene drukner i nye. Hvem skal jeg spørre om hun kan flytte inn og dele rom med meg? Hvem har egentlig regien på denne produksjonen? Og hvem er script? Jeg skjønner ingenting. Det er jeg som er sjefsdragen i TV 2. Har de ikke sett skiltet på døra mi? Nei, nå surrer jeg. Dette er ikke Karl Johans gate 14, med mindre de har bygget om hele førsteetasje. Men det kan de umulig ha klart på de få

ukene jeg har vært borte. Nei, vi er et annet sted. På hemmelig location. Men hvor er innspillingsleder? Og hvor er Dan? Og Finn? Finn Finn, for pokker! Han kan finne ut av dette. Finn Skårderud. FINN er det nye navnet på rubrikkannonsene. Finn ting du ikke trenger, alt kan kjøpes for penger. Det er ikke tilfeldig. Seriøst. Det er et skjult budskap. Til meg.

– *Hei, så hyggelig! Ann-Rita. Med bindestrek?*

– *Ja, med bind...*

– *Det er kjempeviktig å skrive navnet riktig. Tenk om vi legger ut super, og så er navnet feilstavet, herregud så pinlig.*

– *Super?*

– *Ja, super. Du vet sånn tekstlinje man legger inn nederst på skjermen, med navnet ditt på. Og tittel, eventuelt. Super er forkortelse for superimpose, altså å legge oppå, på engelsk. Er du ny her? Er dette din første produksjon? Det må være riktig stavet, vet du. Navnet ditt. Det er min jobb å passe på det. Til superen. Med bindestrek.*

– *Supert!*

– *Hahaha, den var god!*

Vi ler. Jeg liker denne dama. Uansett hvor dårlig spøk alt dette andre her er, så liker jeg Ann-Rita. Hun blir.

– *Er du programleder? Eller er det du som er innspillingsleder? Nei, du har jo ikke headset. Og vaktmester kan du*

umulig være, med de lekre neglene. Har du sett Gorgon? Eller Trond Viggo? Er du student?

Ann-Rita ser litt forundret ut, men i motsetning til alle de andre folka her, virker det som om hun er tålmodigheten selv. Alle andre piler ut og inn av glassburet som maur med digre nøkkelknipper, og Ann-Rita har ikke nøkkelknippe. Det må bety noe.

– *Nei, æ e ikkje student. Og ikkje programleiar. Trond Viggo har æ dessverre ikkje sedd her. Æ har nettopp hadd ei forelesning, og nu hadde æ løst te å prat litt med dæ.*

– *Forelesning? Så kult! Om nordlys? Eller om lingvistiske overbygninger mellom fiksjon og galskap? Jeg har tenkt på noe der. Hvis vi ser på etymologien bak det engelske ordet delusion, så skjønner alle tegninga. Vil du sitte? Det er dårlig med servering her, altså. Jeg vet ikke hvor prod-assen har gjort av seg. Det er i det hele tatt en veldig surrete produksjon, det her. Og så har de kasta meg inn i en eller annen rolle, men jeg skjønner ikke hvilken, for jeg husker ikke hva som skjedde i går. Eller i morges, for den saks skyld. Ja, unnskyld dette rommet her også, altså. Har du sett noe så nitrist? Kom du akkurat nå? Så du noe til Dan? Skal vi få inn noen rekvisitter? Og du? Hvem er script her, egentlig?*

Ann-Rita setter seg ned og smiler bredt. Hun kler den leppetiften veldig godt. Jeg lurer på hvordan fargen kan være så intens uten at det smitter av på perleraden. Hun

hadde sikkert tenkt å svare meg, for hun trekker pusten og lener seg en anelse framover, men jeg greier ikke å la være å fortsette å snakke, så jeg avbryter henne før hun rekker å si et ord, og jeg synes det er helt jævlig at jeg ikke greier å holde inne, men det er så mange ord som vil ut, og jeg greier bare ikke, greier ikke, greier ikke, greier ikke:

– Jobber du i sminken? Har dere fått nye leppestifter? Ja, du får unnskyldte at jeg spør sånn, altså, for jeg lurar på så himla mye. Jeg skjønner ingenting, så derfor lurar jeg på alt, egentlig. Alt. Smalt. Gjaldt. Malt. Salt. Halt. Haaaaaalt! Det betyr stopp på tysk, ikke sant? Men hjelper det med tysk? Neida. Det går så fort rundt inni her.

Jeg holder meg på hodet, spretter opp fra stolen, setter meg ned igjen. Opp igjen. Jeg blir stående.

– Jeg kan tysk, jeg lærte det for hundre år siden på skolen. Men det er null disiplin her.

Jeg smeller hælen i gulvet så det gjaller i veggene. Jeg kan ikke stå her når hun sitter. Det er uhøflig. Så jeg setter meg ned igjen.

– Det hjelper ikke med tysk. De mangler en script. Men det er ikke meg. Jeg har mammaøppisjon. Og så har de har kidnappet meg til et sånt moderne konsept, sånn med skjulte kameraer overalt.

– Æ veit ikkje kærn så e script. Men læbestiften har æ kjøpt på Cubus. Lika du fargen?

– Ja, den var kjempefin. Jeg liker farger. Du har kjempefine klær, og. Og fin på håret er du. Er du sikker på at du ikke er programleder?

– Tusen takk. Ja, æ e heilt sikker på at æ ikkje e programleiar.

– Jeg skjønner ingenting.

– Skjønne du ingenting?

– Nei. Ingen ting. Ikkeno.

– Det var'kje mykje.

– Nei, det er lite. Eller mindre enn lite. Ingenting. Nada. Svada. Jada, neida, joda, nei, blei, sei, skrei, Lofottorsk, hei på deg. Er du god på å rime? Det er jeg. Altfor god. Det bare renner ut. Ut, sprut kaffe-grut. Rime, time, lime, kime, har du tenkt på at kime og kime er samme ord for to helt forskjellige ting? Det kimer i klokker og lediggang er kimen til alt ondt. Ja, egentlig heter det roten, da, men det er jo ikke det samme ordet som kime, så derfor måtte jeg si kime. For poenget var jo at, at, atte, det har jeg glemt, men jeg synes rim og regler og spesielt ordtak er skikkelig teite. Det er så himla mange teite ordtak, og når jeg først kommer på ett, så kommer jeg på alle de teite ordtakene på en gang, for jeg har på en måte ikke sånn ordtakfilter, er det ikke det det heter?

– Ehh, ordtakfilter? Æ har ikkje hørt det ordet før, trur æ. Men æ skjønne ka det betyr, så det er heilt greitt for mæ at du sei ordtakfilter.

– Takk. Jeg får ikke lov til å bruke sånne ord her, skjønner du. Det strider visst mot husordensreglene, eller noe. Har du hørt på makan, når begynte vi med husordensregler på location, liksom? Men ærlig talt så er det fryktelig slitsomt når jeg ikke har ordtakfilter, og ikke engang får lov til å snakke om det, skjønner du?

– Ja, æ skjønne at det må være slitsomt. Men du? Du kan snakk om ka du vil med mæ.

Journalnotat 15. desember 1993:

Pas. snakker usammenhengende, har stor taleflom. Bruker neologismer. Ikke orientert for tid og sted, sier hun er Gerda Ring. Har grandiose vrangforestillinger om at hun er en viktig person i en fjernsynsproduksjon. Settes på Haldol 20 mg.

Er Ann-Rita en engel? Hvordan slapp hun inn her? Jeg skjønner mindre og mindre. Men det går jo ikke an, for mindre enn ingenting blir minus. Men minus og minus er pluss. Aha! Sånn er det. Det er en matte-test jeg må gjennom. Faen og. Jeg kommer til å stryke. Jeg er så dårlig på tall.

– Har du hadd et sånt ordtakfilter før?

– Før? Når var før? Før hva da? Når begynte alt dette surret her? Hvilken dag er det i dag?

– I dag er det torsdag.

– Torsdag?

– Ja. Torsdag.

Jeg tør ikke spørre om hvilket år det er, for tenk om jeg bare drømmer at jeg har fått et barn til og at Aftenposten har fått FINN og at Fornebu stengte i går, og så er det fremdeles 1993 og ikke 1998, og i 1993 var det så skummelt at det holder jeg ikke ut å finne ut at det er, så da teller jeg heller dager på fingrene. Dager er mer ufarlig og jordnært enn årstall, på en måte. Jeg husker at fredag kommer etter torsdag, og det er jo noe.

– Æsj! Da slipper jeg sikkert ikke ut til helga, det er jo helg allerede i morra. Jeg gidder ikke å være her lenger. Det er så forbanna kjedelig på dette rommet, er du ikke enig?

– Jo, rommet e frøktelig kjedelig. Det har du jaggu mæ rætt i. Men du e ikkje kjedelig. Æ lika å prat med dæ.

– Åh, tusen takk, altså. Jeg liker å prate med deg også, men jeg prater jo hele tida, så du får ikke sagt så mye, da. Det er altså bare alle disse himla mange ordene som vil ut. Det enda flere ord inni hodet, som ikke rekker å komme ut før en million nye ord kommer oppå og stenger veien, hvis du skjønner? Jeg blir veldig forvirra av det.

– Ja, det høres jo forvirrandes ut med så mangen ord på ein gang.

– Du skjønner alt, du.

– Habaha, alt e nok å ta i litt, men æ skjønne mykje, og når du fortæll mæ om alle disse ordan, så skjønne æ jo dæ.

Ann-Rita smiler bredt. Det har fremdeles ikke smitta av leppestift på tennene hennes. Jeg må ha sånn leppestift.

– Når stenger Cubus?

– Æ veit ikkje. Tænke du på den læbestiften?

– Ja. Jeg må ha en sånn. Den sitter så godt. Får jeg se på neglelakken din?

– Selvfølgelig får du se på næggellakken min.

Ann-Rita strekker fram hendene og lar meg både se og kjenne. Hun er varm på hendene. Jeg er helt iskald. Men inni hodet brenner det. Det spinner så fort rundt oppi der at det sikkert ryker ut gjennom ørene. Herregud, tenk om det ryker ut gjennom ørene? Jeg hater røyk. Og mygg. Myggstikk er det verste jeg vet. Bortsett fra røyk. Det er verre. Alle røyker her unntatt meg. Det er en del av komplottet. En utholdenhetstest.

– Innmari fin farge. Den matcher T-skjorta du har under kjolen. Og frynsene på støvlene dine. Så lekkert!

– Takk skal du ha. Du e jammen observant.

– Det er scriptens jobb å være observant. Ellers blir det scriptefeil. Det kan vi ikke ha. Du har innmari kule øredobber også. Og så har du mikrofon i øredobben!

Ann-Rita ser litt overraska ut, og tar seg til øredobben.

– Sei du det? Har æ mikrofon i øredobben? Guri mæ, det vesst æ ikkje.

Hun tar øredobben av seg og slår pekefingerne mot metallet.

– Hallo? Hallo? Kan nån hørre mæ nu? Kan æ sende ein hilsen heim?

– Jeg tror ikke du kan sende en hilsen hjem. Jeg tror det er opptak. Men jeg er ikke sikker. Men de hører oss nå, så det kan jo hende du får beskjed på øret.

– Kæm e det som hørre oss, Merete?

– De som sitter i regien. Jeg vet ikke hva slags produksjon dette er, men det er mikrofoner og kameraer overalt. Flerkameraproduksjon. Det er nok direkte. Bare snakk i vei, du.

– Æ vesst ikkje at de hadd kamera her. Kor e kameran? Vil du vis mæ kor hæn de har gjort av kameran?

– De er skjult i sprekkene i murpussen. Jeg peker. – Og i kvisten som skraper på vinduet. Alt er fake, helt ny teknologi. Forresten så er det jævla skummelt med alle disse kameraene her, for jeg skjønner ikke hvor scripten er og hvem som har regien. Man kan jo bli redd av mindre. Og så tasser det så mange rare medvirkende rundt overalt, og alle som heter Eva har digre nøkkelknipper og de lager så vanvittig høy klirrelyd. Jeg er vettaskremt. Livredd.

– E du rædd, ja? Men du? Får æ spørre dæ om nåkka?

Tenk å spørre om å få spørre, det er jo også et spørsmål. Men nå må jeg ikke begynne å vri og vrenge på dette, nå må jeg oppføre meg. Det er så deilig at hun ikke avbryter meg sånn som alle de andre. Jeg får jo ellers aldri fullført en tankerekke før de forteller meg at de ikke skjønner hva jeg snakker om, og at nå må jeg roe meg ned, ellers må jeg gå på rommet. Voksenopplæringsavdelingen, liksom. Barnehage for voksne. Er det det denne produksjonen skal handle om? Bortsett fra at man snakker ikke sånn til barn. Ikke i 1998. Eller er det 1993? Shit, ass, tenk at jeg ikke husker hvilket år det er. Jeg vil ikke vite det, jeg tør ikke. Tenk om alt bare er en drøm? Jeg nikker og sier at hun bare må spørre. Om hva som helst.

– *E du rædd førr mæ?*

Jeg ser på Ann-Rita og rister sakte på hodet mens jeg ler. Tanken er helt absurd.

– *Redd for deg? Hahaha, nei, ærrugæærn? Nei, forresten, det er det jo jeg som er. Nei, jeg er ikke redd for deg. Du snakker jo tromsødialekt.*

– *Ja, det stæmme, det. Æ bor i Tromsø og æ snakke tromsødialekt. Veit du, nu blei æ glad førr at du kjente igjen dialekta mi. De flestan hørre jo at æ e nordfra, men ikkje alle søringa hørre at æ ei ifrå Tromsø. Førbinnje du tromsødialekta med når du kjennje?*

Balsam. Så deilig. Mer. Mer! Hun må fortsette å prate! Jeg lukker øynene og smiler fra langt inne i ryggmargen. For det går an å smile fra ryggmargen, gjør det ikke det? Selvsagt gjør det det. Jeg senker skuldrene, og merker først nå hvor anspent jeg har

vært. Jeg puster helt ned i magen. Filmer utfolder seg på mitt indre lerret, lydløse bilder på netthinna, eller hvor det nå er at minnefilmer manifesterer seg. Strømmen av rim og regler blir mindre påtrengende. Jeg sykler over Tromsøbrua mot Ishavskatedralen, sola steiker, måsen seiler på lett bris og Hurtigruta går ikke på sør på mange timer ennå. Brudeparet holder fremdeles på med fotograferinga nede på Fridtjof Nansens plass. Men kjenner jeg egentlig noen i Tromsø?

– *Nei, jeg bare elsker alle nordnorske dialekter. Det er godt i sjela å høre på. Du skjønner, faren min er fra helgelandskysten.*

– *Ååå, hælgelandskysten! Ja, der e det fint. Kor han e i frå, far din?*

– *Vega.*

– *Vega! Øyriket i verdensarven!*

– *Ja. Mitt paradys på jord. Himmelsk. Aldeles himmelsk.*

– *Himmelsk, ja. Himmelblålandet. Har du bodd der?*

– *Nei, men vi har hus der. Barndoms-hjemmet til pappa. Vi er sommergjester nå. Trækkfuglan ifrå sør.*

Vi smiler i kor. Jeg liker Ann-Rita mer og mer. Og jeg tror henne når hun sier at hun synes helgelandskysten er den vakreste plassen i landet, til og med vakrere enn Tromsø.

– *Ad rem.*

– *Ad rem?*

– *Ja. Ad rem. Til saken. På latin. Jeg lærte det her om dagen.*

– *Nu lærte æ eit nytt ord. Kor artig! Du e glad i språk, du Merete?*

– *Ja, veldig! Jeg elsker språk. Jeg samler på ord. Til en bok. Og så elsker jeg dialekter! Dialækta!*

Jeg hermer etter tromsødialekta hennes, og vi ler begge to. Herregud, så deilig det er å le. Jeg kan ikke huske sist jeg lo. Her er det ikke mye å le av. Mest til å gråte. Men jeg gråter ikke heller. Jeg er egentlig bare redd. Og forvirra. Kjempeforvirra. Men jeg trenger ikke være redd sammen med Ann-Rita. Jeg kan være forvirra sammen med henne. Det er trygt. Hun må bare bli her for alltid.

– *Ad rem. Latindialækt!*

– *Ja. Ja! Du lærer jaggu fort! Men nå har jeg glemt hva saken er. Faen og.*

– *Vega?*

Jeg smiler. Finner ikke ordene. Bare føler. En varm bølge skyller gjennom kroppen. Det er nordnorsk sommer, sola steiker fra knallblå himmel, og livet er bare deilig.

– *Du smile når æ sei Vega. Tænke du på nåkka spesielt?*

– *Mm. Våjen. Plastikkdyra i Våjen. Søstera mi og jeg lekte med plastikkdyr i Våjen nedafor huset. Tørrlagt, hvit sand ved fjære sjø. Så kom floa og fylte Våjen med ramsalt flodbølge. Vi måtte*

redde alle dyra fra flodbølgen, og vi greide det hver gang.

Ann-Rita smiler. Jeg innbiller meg at jeg ser et blink i øyet hennes. Et tåreblink. Hadde jeg ikke visst bedre, hadde jeg trodd hun ble rørt av plastikkdyrmimringa mi. Men ingen blir vel rørt av å høre på meg bable i vei?

Synes du jeg babler?

Journalnotat 21. oktober 1998:

Pas. har klare psykotiske symptomer, assosierer mye, særlig om språk og dialekter, og tror hun er forfatter. Vil ikke ha medisiner, det må fattes tvangsvedtak. Hun kan ikke fortsette å amme sønnen på 2 mnd, da Cisordinol går over i morsmelken.

– *Bable? Nei. Æ synest ikkje du bable. Du fortæll mæ jo ei fin historie frå då du va lita og rædda allje dyran ifrå flodbølga. Synest du sjøl at det e babbel?*

– *Nei, det er kanskje ikke det.*

– *Lika du dyr? Sånn derran levvandes dyr?*

– *Ja, jeg elsker dyr. Hester og hunder og katter, og egentlig alle dyr. Inkludert kyr. Det rimte. Surprise.*

– *E det kyr på Vega?*

– *Åja, mangæn! Dæ vakje kyr på Næset, men vi ongan bodd i fjøsen hos'n Bror og ho Lårnæ på Buttjen kvar einast sommar. Søster mi og e hjålp te*

med stellj og fôring tidle om mårån. Kalvan mått lær å dreck av bøttår, og dæ va vårres jobb å få te. Vi stakk fin-gran innj i munj dæms og lot dæm su, og så ført vi mælkbøttæ opp så dæm skjont at dæ va der dæm fannj drecke. Så jagd vi kyrn på beitæ, og så va dæ fôrhøsting og silotråkking i fleiræ timæ, og så henjta vi kyrn igjæn om ættermiddajen, og sånnj gjekk no dagan. Kjennj du luktæ av nyslådd gras?

Ann-Rita lukker øynene og trekker pusten sakte inn gjennom nesa.

– Ja! Æ kjennje det. Deilig!

– Hør du måsen? E trur de har likeins dialækt i Tromsø og på Vegå, eller ke du trur om dæ?

– Hohoho, æ hørre måsen. Jo, æ trur fuglan snakke samme dialækt over heile verden. Men du, altså! Du snakk jo kav vegværing, Merete! Kor artig! Og så e det jo ei så utrolig vakker dialækt!

– Hiji, ja, dialæktæ e nydele! Vi søng meir på Vegå ennj dægger gjer i Tromsø. Og så har vi mang fine ord og uttrøkk så bærre finnst på Vegå. Gangle, førr eksempel. Veit du ke dæ betyr?

– Gangle? Nei, det ordet har æ ikkje hørt for.

– Det betyr flenk, men iddje på en sånn overflatisk flenk måte, iddje, meir sånn dugandes døktig og te gavn.

– Så nydelig. Det var et fint ord. Gangle. Nu har æ lært tre ord av dæ. Ad rem, super og gangle.

– Du e gangle. Heilt supergangle!

– Synest du?

– Ja, til å få meg til å være rolig og ikke så redd. Det er vanskelig å være redd når jeg er midt inne i et hav av nordnorsk sang og deilige barndomsminner fra Vega, der alt var bare trygt og godt og solskinn og snille mennesker. Og dyr.

– Det va hyggelig å høre. Det e jo ikkje nåkka kjækt å vær redd.

Jeg kaster et blick mot klassen. Flere tørker tårene. De har sett det, de også. Dansen vår. Forvandlingsdansen. Magien i et rollespill som like gjerne kunne vært virkelig. Menneskemøtet var virkelig. Ann-Rita var helt på ekte. Alt som skjedde, er sant.

– Ann-Rita, jeg må fortelle deg noe.

– Fortæll!

– Jeg greier ikke å spille lenger. Alle vi som sitter her vet noe som du ikke vet. Og nå synes jeg du må få vite det også.

– Åh, herregud, nu e det æ så bi reddj! Ka e det for nåkka æ ikkje veit?

– Det var ikke en case fra min arbeidsplass du har vært med på i dette rollespillet. Forestillingene var mine. Psykosene var selvpoplevd. En blanding av post partum psykoser.

– *Hjælpes mæ, den så æ ikkje komme!
 Det var jammen godt æ ikkje vesst før
 vi starta! Då veit æ ikkje om æ hadde
 våga meg ut i det her. Ja, ikkje fordi det
 ikkje e nættopp sånn æ jobbe med folk
 i psykose, altså, førr det e det jo. Akku-
 rat sånn. Men hadde æ vesst dettan, så
 kan det hende æ hadde vorre så redd
 for å trigge nåkka i dæ og vippe dæ
 over i ei psykose på ordentlig. Og det
 hadde jo ikkje vært nåkka særlig. Nei,
 guri mæ, e det sant? Gud, kor tøff du e,
 Merete!*

Det har vært en rørende seanse. Takknem-
 lige tårer renner nedover kinnene mine, og
 nå begynner Ann-Rita også. Det snufses fra

alle hjørner i klasserommet. Det er høsten
 2013, og vi er studenter på videreutdan-
 ninga *Dialogiske praksiser, nettverksmøter
 og relasjonskompetanse* ved Høgskolen i
 Gjøvik. Ann-Rita Gjertzen fra akutteamet i
 Tromsø har forelest om gode menneskemø-
 ter for oss halve dagen, og nå har vi altså
 hatt rollespill. Jeg tror ingen av oss hadde
 drømt om å få en så nydelig demonstrasjon.

Merknad til teksten: Fortellingen er en del av
 en eksamensoppgave ved videreutdanninga
*Dialogiske praksiser, nettverksmøter og rela-
 sjonskompetanse*, NTNU våren 2018. For-
 tellingen er nå under dramatisering til under-
 visningsfilm, finansiert av midler fra Extra-
 stiftelsen og Helsedirektoratet.